

BRANDVEILIGE STALLEN

Voorkomen is beter dan blussen

Tekst: Gerdien Hulsmán

De brandveiligheid van stallen is al langere tijd een punt van discussie. Voor nieuwbouw wordt er steeds meer gedaan om de gebouwen brandveilig te maken, maar voor bestaande stallen blijft het een lastig punt. Het voorkomen van brand is iets waar toch nog veel bij komt kijken.



Bij melkgeitenhouderij Gimala van de familie Indenkleef vaagde een brand een deel van het dak weg.



Het isolatiemateriaal minerale wol en brandvertragende MDF-platen worden als brandveilige bouwmaterialen beschouwd.

De brandveiligheid in stallen met landbouwhuisdieren is in de afgelopen acht jaar afgenomen, concludeert de Onderzoeksraad van Veiligheid in het rapport stalbranden. Volgens het kritische rapport doen de agrarische sector en de overheid hier nog niet genoeg aan. Toch wordt er de laatste jaren al wel geprobeerd om stallen brandveiliger te maken, onder andere door middel van het Actieplan Brandveilige Veehallen 2018-2022.

Oorzaak onbekend

Over de periode van 2012 tot en met 2020 waren er elk jaar gemiddeld 37 stalbranden, waarvan gemiddeld zeventien met dierlijke slachtoffers. Branden bij geitenhouderijen komen minder vaak

voor, gemiddeld twee keer per jaar. Van bijna de helft van de stalbranden (46 procent, 152 branden) in de periode van 2012-2020 is de oorzaak niet bekend, meldt het rapport van de onderzoeksraad. Ook is van die branden geen informatie waar de oorzaak uit gehaald kan worden. Van de branden waarvan de oorzaak wel bekend is, stonden werkzaamheden als meest voorkomende op de lijst. Bijvoorbeeld lassen en slijpen in en om de stal, maar ook onzorgvuldig gebruik van kachels, warmtelampen of andere apparatuur. Andere genoemde oorzaken zijn defecte apparaten en zelfontbranding door broei. Doordat van de helft geen oorzaak bekend is, kan niet bepaald worden wat echt de meest voorkomende oorzaak is.

Brand voorkomen

Als er eenmaal brand is, is het bijna niet meer te stoppen. Voorkomen is het belangrijkste. Brandweer Nederland heeft verschillende tips om brand te voorkomen. Onder andere het schoon en opgeruimd houden van de stal, geen (las- en slijp)werkzaamheden in de stal verrichten en trekkers en werktuigen niet in de stal neerzetten. Ook geeft de brandweer aan dat het belangrijk is om op te letten met mestgassen, die zijn namelijk zeer brandbaar. Een groot deel van de brandveiligheid hangt ook af van hoe een stal gebouwd is. Per 1 april 2014 is het Bouwbesluit aangepast, waardoor voor nieuwbouw al zwaardere eisen gesteld worden. Wanneer een stal een technische ruimte heeft – een ruimte met apparatuur

die nodig is voor het functioneren van de stal – moet er tussen de stal en die ruimte een muur geplaatst worden die minstens 60 minuten de brand kan afweren. Constructie- en isolatiemateriaal van de stal moet minstens brandklasse B (zeer moeilijk brandbaar) en bij voorkeur brandklasse A1 (onbrandbaar) of A2 (praktisch onbrandbaar) hebben. Materialen met brandklasse A zijn bijvoorbeeld beton, minerale wol en staal, voor Brandklasse B zijn dat onder andere brandvertragend MDF en cementgebonden spaanplaat. De manier van monteren van de materialen kan gevolgen hebben voor de brandklasse. Voor grotere stallen is het ook belangrijk om de stal in kleinere ruimtes te verdelen. Verder is het goed om na te denken over het installeren van detectie-, alarm- en blusinstallaties. Ook is het verstandig om eigen bluswater te hebben, omdat dit steeds moeilijker in de buurt te vinden is. Een sloot is niet genoeg om een brand te blussen. Op www.checklistbrand.nl kunnen agrariërs kijken hoe brandveilig hun stal is door een vragenlijst in te vullen.

De site, een initiatief van onder andere Brandweer Nederland en LTO Nederland en Het Verbond van Verzekeraars, bevat ook meer informatie over het voorkomen en bestrijden van brand. Ook in het Actieplan Brandveilige Veehallen 2018-2022 is meer informatie te vinden. Het plan is een samenwerking van de veehouderijsectoren, het Verbond van Verzekeraars, Brandweer Nederland, de Dierenbescherming, het ministerie van LNV en het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Vlammen door het dak

Bij melkgeitenhouderij Gimala van de familie Indenkleeef in Weert vaagde een brand op 10 juni 2015 de vijftien meter stro-opslag en de eerste vijf meter van het dak van de geitenstal weg. “Ik stond de trekker vol te tanken toen mijn vader riep dat er brand was. Hij rende om een brandblusser te halen, maar binnen een minuut sloegen de vlammen al door het dak”, vertelt Giedo Indenkleeef. “De damwand tussen de opslag en de geiten werkte als brandwerende muur. Het dak was niet geïsoleerd, daardoor viel de rookontwikkeling in de stal mee. We hebben de geiten naar de andere stal weten te krijgen. Het was een voordeel dat het melkgeiten zijn, die zijn gewend om de pot en de stal uit te gaan.”

Ook bij Indenkleeef was de oorzaak van de brand niet goed te achterhalen, alleen dat het waarschijnlijk begonnen is in één van de afvalcontainers bij de stro-opslag.

“Je gaat heel anders aankijken tegen de dingen die je in de stal doet. We hebben nu een overschot aan brandblussers en we zijn voorzigtiger met werkzaamheden in de stal. Altijd met twee personen en met een emmer water of brandblusser in de buurt,” vertelt Indenkleeef. Het gerepareerde dak is bewust weer niet geïsoleerd, ook omdat er een stroverdeler aan het dak hangt.

“

**We hebben nu
een overschot aan
brandblussers**

Brandverzekering

Als er toch brandschade is, dan komt het op de verzekering aan. Een ondernemer kan zelf kiezen wat hij verzekert tegen brand. Dat kan alleen de stal zijn, maar ook bijvoorbeeld de dieren, het inventaris of eventuele bedrijfschade. Een verzekering voorkomt geen brand maar is nodig om de financiële gevolgen van een brand op te vangen. Toch spelen verzekeraars wel degelijk een rol bij brandveiligheid op een bedrijf.

“We willen graag zo vroeg mogelijk betrokken zijn bij nieuwe (ver-) bouwplannen van onze klanten, zodat vanaf het begin naar brandveiligheid

wordt gekeken en de kosten daardoor ook lager blijven,” vertelt John de Hoon, sectormanager Agro bij Interpolis. Het brandveilig maken van nieuwbouw is goedkoper en makkelijker dan voor bestaande gebouwen, omdat maatregelen opgenomen kunnen worden in de bouwplannen. Daarnaast maakt de verzekeraar afspraken over brandveiligheid in de bedrijfsvoering, zoals bijvoorbeeld de vijfjaarlijkse elektrakeuring die Interpolis al langere tijd verplicht.

Uiteindelijk moet de verzekeraar natuurlijk voldoende premie ontvangen om de schades te kunnen betalen. “Wij sturen daarin op verlaging van de schade door middel van preventie”. En alleen dat leidt tot veiligheid voor dieren.

De maatschappelijke druk op het gebied van brandveiligheid is groot, kijk ook naar het rapport van de onderzoeksraad. Belangrijke conclusie van de Onderzoeksraad is dat de Overheid met wet- en regelgeving moet ingrijpen. “Die regelgeving zal er zeker komen, de vraag is welke regels en wanneer.” En die regels zullen ook gaan over bestaande stallen, iets waar het aangepaste bouwbesluit aan voorbij gaat. “Als agrariër is het goed om al vooruit te kijken wat er aan brandveiligheid op het bedrijf gedaan kan worden, voordat die regels er komen.” De Onderzoeksraad voor Veiligheid pleit onder andere voor jaarlijkse keuringen en een maximaal aantal dieren per compartiment van een stal. 